

ЛІТЕРАТУРА

1. Биковська О. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : монографія / О. Биковська. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. – 356 с.
2. Криволапов М. Дизайн і технології в системі неперервної освіти / М. Криволапов // Пластичне мистецтво. – 2002. – № 1. – С. 31–32.
3. Максименко О. Дизайнерська освіта – педагогічна культура – діти / О. Максименко // Мистецтво і освіта. – 2000. – № 3. – С. 15–17.

*Євген Коновалов
(Полтава, Україна)*

ХУДОЖНЯ ОБРОБКА ДЕРЕВИНИ

У статті розглядається історія виникнення деревообробного ремесла як художнього напрямку. Розкрито сутність основних понять, класифікацій і напрямів проявлення художньої деревообробки. Зазначено причини і важливість деревини, як конструкційного матеріалу, стан ремесла в умовах сучасного суспільства.

Історія виникнення деревообробного ремесла в Україні бере свій початок ще з давніх часів, задовго до виникнення Київської Русі. Причиною його виникнення послужили насамперед важливість і потреба в деревині як будматеріалі, великі незаймані простори хвойних та мішаних лісів, етнічне районування країни, належність культурного спадку населення, інтерес, пристосованість і схильність до ручної праці, її вдосконалення. Дерево було найдоступнішим матеріалом не лише для спорудження житла, а й для виготовлення знарядь праці, предметів побуту, культу [2].

Оскільки деревину людина освоїла набагато раніше ніж метали, то відповідно вона досконало вивчила про її властивості, навчилася її обробляти, пізнала переваги матеріалу та його недоліки у тих чи інших випадках. Давні ремісники володіли різними способами обробки деревини.

Морфологічна класифікація художнього деревообробництва

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

ґрунтується на функціональних принципах декоративно-прикладного мистецтва. Художня обробка дерева як найширша галузь і вид декоративно-прикладного мистецтва поділяється на технічні підвиди: різьблення, токарство, художнє столярство, бондарство і теслярство. В основу класифікації виробів покладений відповідний тип, типологічна група і найзагальніші відміни, виражені в родах: архітектурне оздоблення; хатнє обладнання й меблі; знаряддя праці, предмети господарського призначення; посуд, начиння; транспортні засоби і предмети упряжі; культові й обрядові предмети; музичні народні інструменти; прикраси та особисті речі; дитячі іграшки й «мороки» [1].

За твердістю породи дерева різнять на м'які, середньої твердості і тверді. Твердість деревини залежить також від її вологості та напрямку зрізу: найбільшу твердість має торцевий зріз, найменшу – радіальний. На декоративні якості деревини впливають колір, фактура і текстура. Колір деревини вказує на спектральний склад світлового потоку, відбитого деревиною. Він залежить від породи, умов росту, віку дерева.

Фактура деревини – здатність спрямовано відбивати світловий потік, від чого вона буває матовою або блискучою. Найбільший полиск дають ідеально гладкі поверхні, які, однак, важко дістати навіть при старанній обробці сировини.

Текстура деревини – це характер малюнку волокон серцевинних променів. Текстура різних порід дерева дуже різноманітна: у липи і вільхи – майже непомітна, а в горіха і сосни – чітко виражена.

Добираючи деревину для художніх виробів, ремісники з найдавніших часів строго враховували не тільки фізичні (твердість, розколюваність, гнучкість), декоративні (колір, текстура, фактура) якості, а й смакові властивості (дух) деревини. Дух має кожна порода. Ароматичними є переважно ефірні масла, смоли і дубильні речовини – таніди. Особливо

сильно пахне свіжо зрубана деревина. З часом, при висиханні її запах послаблюється, а при нагріванні знову посилюється.

До найдавніших технік художнього декорування виробів із дерева належить різьблення. Воно поділяється на плоске, плоскорельєфне, контррельєфне, ажурне та об'ємне. Найпоширеніше – плоске різьблення – буває контурним, виїмчастим, трьохгранновиїмчастим та ін. Різьбярство як дуже давнє ремесло в Україні має декілька основних видів. Об'ємне, або ж скульптурне, належить до найскладніших. Воно вимагає від того, хто ним займається, крім володіння відповідними технологічними знаннями, навичками, ще й вродженого хисту [3].

Не зважаючи на те, що деревообробне ремесло є достатньо давнім і наразі існує велике різноманіття альтернативних будівельних матеріалів, воно і досі користується великим попитом на ринку. Екологічність, неповторність, доступність, краса текстури, мода, відповідність властивостей до сучасних вимог – те, що зберігає деревину у списку актуальних матеріалів і сьогодні. Меблі та інші будівельні конструкційні вироби з деревини являються особливими і унікальними. Їх важко порівнювати з меблями виготовленими з деревинних напівфабрикатів, таких як ДВП, ДСП, фанера, адже вони виготовлені саме з відходів вихідного матеріалу – дерева. Дервиною оздоблюють як і прості так і складні вишукані інтер'єри, вона гарно вписується в палітру сучасних матеріалів, стилів, мод. Ручне різьблення не вимерло як таке, під великим опором сучасних технологій на основі ЧПУ, тому що ручна робота цінується як найбільш високоточна і якісна. Це важливо, коли мова йде про вузькопрофільні речі, музичні інструменти, скульптури. З плином часу проходить попит на стилі і моди. На заміну їм приходять нові, більш досконалі. Зовнішня зміна виробу, це лише зміна форми, в той час як матерія залишається незмінною. Ремесло деревообробництва і деревина як матеріал в усіх його можливих проявах є цінними і незамінними, що доводить вірогідність актуальності їх і в

майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Будзан А. Ф. Різьба по дереву в західних областях України. / А. Ф. Будзан . – К.: Видавництво Академії наук Української РСР, 1960. – 182 с.
2. Макарчук С. А. Етнографія України: Навч. посіб. / За ред. проф. С. А. Макарука. – Львів: СВІТ. – 2004. – 520 с.
3. Тимків Б. М., Кавас К. М. Виготовлення художніх виробів з дерева. / Б. М. Тимків, К. М. Кавас – Львів: Світ, 1995. – 176 с.

*Габрієлла Галамбош
(Полтава, Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИЗАЙН-ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДО РОБОТИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Сучасний стан суспільних відносин, економіки, рівня розвитку виробництва і технологій привело до необхідності осмислення основних цілей і завдань вітчизняної педагогіки, основних вимог до теоретичної і практичної підготовки підростаючого покоління. Життя вимагає від людини застосування найбільш широкого розвитку інтелектуальних здібностей, тому освіта повинна орієнтуватися не тільки на розвиток виробництва та соціальних технологій майбутнього, а й на потреби та можливості людини.

У системі державних інститутів, покликаних забезпечувати освітню, трудову, загальнокультурну і моральну підготовку учнівської молоді, важлива роль належить позашкільним навчальним закладам. Нині понад мільйон школярів країни беруть участь у роботі різноманітних творчих об'єднань (гуртків, секцій, клубів тощо), створених при будинках і палацах культури, станціях юних техніків, туристів, натуралістів. Однак педагогічний вплив позашкільних закладів на шкільну молодь ще низький. Причин цьому

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*